

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG

COMPTE RENDU INTÉGRAL

MET HET BEKNOPT VERSLAG

AVEC LE COMPTE RENDU ANALYTIQUE

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

dinsdag

mardi

28-11-2000

28-11-2000

10:00 uur

10:00 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CVP	<i>Christelijke Volkspartij</i>
FN	<i>Front National</i>
PRL FDF MCC	<i>Parti Réformateur libéral – Front démocratique francophone-Mouvement des Citoyens pour le Changement</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
PSC	<i>Parti social-chrétien</i>
SP	<i>Socialistische Partij</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + nummer en volgnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag (op wit papier, bevat de bijlagen en het beknopt verslag, met kruisverwijzingen tussen Integraal en Beknopt Verslag)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral (sur papier blanc, avec annexes et CRA, avec renvois entre le CRI et le CRA)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i>	<i>Commandes :</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail : alg.zaken@deKamer.be</i>	<i>e-mail : aff.generales@laChambre.be</i>

INHOUD

Samengevoegde interpellaties van 1

- de heer Karel Pinxten tot de staatssecretaris, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, over "haar bezoek aan Centraal-Afrika" (nr. 567)
- de heer Francis Van den Eynde tot de staatssecretaris, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, over "de resultaten van haar bezoek aan Centraal-Afrika" (nr. 571)

Sprekers: Karel Pinxten, Francis Van den Eynde, Annemie Neyts, staatssecretaris toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, *Leen Laenens, Erik Derycke, Guido Tastenhoye*

Moties 11

SOMMAIRE

Interpellations jointes de 1

- M. Karel Pinxten à la secrétaire d'Etat, adjointe au ministre des Affaires étrangères, sur "sa visite en Afrique centrale" (n° 567)
- M. Francis Van den Eynde à la secrétaire d'Etat, adjointe au ministre des Affaires étrangères, sur "les résultats de sa visite en Afrique centrale" (n° 571)

Orateurs: Karel Pinxten, Francis Van den Eynde, Annemie Neyts, secrétaire d'Etat adjoint au ministre des Affaires étrangères, *Leen Laenens, Erik Derycke, Guido Tastenhoye*

Motions 11

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

van

DINSDAG 28 NOVEMBER 2000

10:15 uur

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

du

MARDI 28 NOVEMBRE 2000

10:15 heures

De vergadering wordt geopend om 10.15 uur door de heer Geert Versnick, voorzitter.

La séance est ouverte à 10.15 heures par M. Geert Versnick, président.

01 **Samengevoegde interpellaties van**

- de heer Karel Pinxten tot de staatssecretaris, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, over "haar bezoek aan Centraal-Afrika" (nr. 567)

- de heer Francis Van den Eynde tot de staatssecretaris, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, over "de resultaten van haar bezoek aan Centraal-Afrika" (nr. 571)

01 **Interpellations jointes de**

- M. Karel Pinxten à la secrétaire d'Etat, adjointe au ministre des Affaires étrangères, sur "sa visite en Afrique centrale" (n° 567)

- M. Francis Van den Eynde à la secrétaire d'Etat, adjointe au ministre des Affaires étrangères, sur "les résultats de sa visite en Afrique centrale" (n° 571)

01.01 **Karel Pinxten** (CVP): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de staatssecretaris, collega's, ik zal mijn interpellatie niet beginnen bij de dekolonisatie, laat staan bij de kolonisatie. Ik wil het hier wel hebben over uw reis naar Centraal-Afrika waar u op zeven dagen tijd een zevental landen bezocht hebt, naar verluidt als gezant van de regering. Ik vind het overigens merkwaardig dat een lid van de regering zichzelf als gezant naar Centraal-Afrika kan laten zenden. U bent naar verluidt ook vertrokken met de ondersteuning van de Europese Unie en de Verenigde Naties. Daar kom ik straks op terug. Maar voor ik tot mijn eigenlijke vraag kom, wil ik ter inleiding kort vier punten behandelen.

Het eerste punt heeft te maken met de doelstelling

van de regering, namelijk voor een doorbraak zorgen in Centraal-Afrika. Dat was het doel dat door een meerderheid in deze commissie en in het voltallige Parlement gesteund werd. Toch kan ik me niet ontdoen van de indruk dat het met het Afrikabeleid een beetje gaat zoals met het asielbeleid van deze regering. Men creëert zeer hoge verwachtingen, men legt veel verklaringen af, men neemt ook wel veel initiatieven. De verwachtingen van de Belgische bevolking en vooral van de bevolking uit de landen van de Centraal-Afrikaanse crisisregio worden echter niet weerspiegeld in concrete successen op het terrein.

Mevrouw de staatssecretaris, ik kan mij niet van de indruk ontdoen dat naarmate de resultaten uitblijven er steeds meer verwachtingen gecreëerd moeten worden. De initiatieven zijn gekend door de politieke outing van de eerste minister in Kigali en door tal van uitspraken die gedaan werden rond uw zending. Aan de ene kant worden dus een aantal verwachtingen gecultiveerd. Aan de andere kant is er de perceptie dat het Afrikabeleid faalt, wat bijzonder jammer is.

Om dit te illustreren wil ik twee zinnen citeren van de bekende buitenlandjournaliste Mia Doornaert. Niet zo lang geleden schreef zij in De Standaard over de minister van Buitenlandse Zaken, de heer Michel, of eigenlijk over de regering, ik citeer: "De mensenrechten in het centrum van de bekommernissen plaatsen is uitstekend, maar buitenlands beleid is een kwestie van efficiëntie, niet van verklaringen". Zij ging verder: "Emoties mogen dan het modewoord zijn in de Belgische politiek, aan emoties heeft Afrika niets als zij een excuus zijn om niets te doen".

Het benieuwt me wat de regering wil doen met

betrekking tot Centraal-Afrika. Hoe zal ze te werk gaan? Met welke middelen en welke partners zal dat gebeuren? Dat is de inhoud van mijn eerste vraag.

De tweede vraag betreft de voormalige minister van Buitenlandse Zaken van Congo. U hebt die man ontmoet. We hebben er de minister van Buitenlandse Zaken reeds over ondervraagd. Het blijft me verbazen - dat is eufemistisch uitgedrukt - dat een regering die haar buitenlands beleid op morele beginselen wil baseren, een van haar regeringsleden schijnbaar probleemloos contacten laat leggen en besprekingen laat voeren met iemand tegen wie door de Belgische autoriteiten een aanhoudingsbevel uitgevaardigd werd. Het gaat hierbij niet om een akkefietje, maar om schendingen van het humanitair recht.

Mijn derde vraag heeft te maken met het feit dat niet ontkend kan worden dat het Afrikabeleid van de regering een zekere drang naar mediaprofilering vertoont. Op zich is dat niet abnormaal. Het enige probleem is de vraag of die profileringsdrang op een bepaald ogenblik niet contraproductief kan zijn. Dan is het jammer en zeer nadelig. Als wij in Centraal-Afrika iets willen realiseren of helpen realiseren, zal het op een gecoördineerde manier samen met een aantal andere landen en in het kader van een aantal internationale organisaties moeten gebeuren. Wanneer men de drang naar mediaprofilering voorop zet en wanneer dat ten nadele van de inbedding in internationale organisaties is, dan is dit bijzonder jammer en lijkt het mij dat de Centraal-Afrikaanse bevolking daar niet mee gediend is. Als ons land initiatieven wil nemen, gebeurt dit best via diplomatieke kanalen en via internationale structuren. Iedere profileringsdrang is dan contraproductief. Dat is mijn standpunt. Daarover gaat ook een van mijn vragen. Ik zal ze dadelijk nog even samenvatten.

Het laatste puntje heeft niet alleen te maken met de internationale inbedding, maar ook met de nationale inbedding. In welke mate slaagt de regering erin om op nationaal vlak een brede consensus te bereiken over het beleid rond Afrika en meer bepaald rond Centraal-Afrika? U kent ongetwijfeld ook de verontrustende rapporten van Amnesty International en Human Rights Watch.

Wij menen dat het goed zou om een parlementair Afrikadebat te voeren. Men dient daarbij niet alleen ruimte te bieden aan eigen nationale waarnemers en academici, maar ook hoorzittingen te organiseren met getuigenissen over de schendingen van de mensenrechten en

de situatie van de vluchtelingen. Ook experts van gouvernementele en niet-gouvernementele organisaties dienen bij deze hoorzittingen betrokken te worden.

Deze consensus, die hopelijk voortvloeit uit het parlementair Afrikadebat, is buitengewoon belangrijk om een ruim nationaal draagvlak te geven aan het buitenlands beleid met betrekking tot Centraal-Afrika. Het spreekt voor zich dat daardoor de geloofwaardigheid van het Centraal-Afrika-beleid automatisch verhoogd wordt.

Mevrouw de staatssecretaris, u hebt mijn vragen ontvangen. Mijn eerste vraag heeft betrekking op de concrete feiten. U hebt in zeven dagen zeven landen bezocht, wat een herculesopdracht is. Ik ben wel benieuwd naar de concrete resultaten van dit bezoek. Ten tweede, wens ik te vernemen in welke mate er een multilaterale voorbereiding en inbedding was. Zijn er hierover al dan niet contacten geweest met de VN, met de Europese Unie en met een aantal andere landen zoals Frankrijk en Groot-Brittannië? U hebt de vorige minister van Buitenlandse Zaken in zijn nadagen op dat departement ontmoet. Ik ben ook benieuwd naar het resultaat van deze ontmoeting. Stelt u daar als politica enige vragen bij? Wat werd er tijdens deze ontmoeting besproken? Of was uw zending de facto niet meer dan een aaneenschakeling van een aantal beleefdheidsbezoeken, een zogeheten courtesy call?

Mevrouw de staatssecretaris, ik wil eindigen met mijn indruk over het resultaat en de weergave ervan in de media. Men citeert u met de uitspraak: "Il n'y a pas de blocage total". Er is dus wel sprake van een blokkering, maar niet van een totale blokkering. Dat is een relatieve negatieve uitspraak. U zou ook gezegd hebben - ik citeer een andere krantenkop: "Kabila heeft mij ontgoocheld". Ik zou nog kunnen doorgaan met de kop "Une fin de voyage orangeuse". U hebt dus zeven dagen lang wel een grote inspanning geleverd, maar als ik die krantenkoppen lees, besluit ik daaruit dat het resultaat vrij mager is, tenzij u mij van het tegendeel kunt overtuigen.

01.02 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de staatssecretaris, collega's, mijn betoog vangt aan waar dat van de heer Pinxten is geëindigd. Inderdaad, het resultaat was magertjes. Hoe kan het ook anders? Er zit natuurlijk wel ergens een logica in het buitenlands beleid van dit land. Sinds het aantreden van de nieuwe regering ressorteert het buitenlands beleid onder de

verantwoordelijkheid van de vice-eerste minister, de heer Louis Michel. Consequentie in het buitenlands beleid is soms echter moeilijk te vinden.

Ik herinner u eraan dat wij kampioenen zijn in het respecteren van de mensenrechten, wij zijn de zuiveren der zuiveren. Dat hebben we duidelijk getoond toen we Pinochet in Groot-Brittannië hebben opgejaagd en nog stoerder was ons optreden in de kwestie Oostenrijk. Al las ik enkele dagen geleden dat de heer Michel en de heer Haider elkaar toevallig in een Weens café hebben ontmoet. De wereld is klein! We hebben heel stoer ons standpunt over Oostenrijk duidelijk gemaakt. We hebben zeer hard ons best gedaan, maar blijkbaar is het daar dan gestopt.

Aan de ene kant zijn wij zeer steng wat de mensenrechten in Europa betreft. Ons wordt uitgelegd dat wij van de Europeanen meer mogen eisen. Dat lijkt mij echter een soort gelaveerd superioriteitsgevoel en kan dus niet erg worden geapprecieerd. Aan de andere kant is het zodra wij Afrika binnenstappen, gedaan met de mensenrechten. Dan komt in het huidig beleid nog slechts één droom naar voren: opnieuw een rol spelen in Afrika.

Het is alsof men in bepaalde kringen in het zuiden van dit land nog steeds zingt: "Zijn uw wensen niet groot, ginds toch wacht u een land als een wereld zo groot waar uw vlag staat geplant". Men houdt zich daar zeer star aan. Men tracht met alle middelen opnieuw voet aan de grond te krijgen in Centraal-Afrika.

Tot hier toe is dat niet formidabel geslaagd. Toen de heer Michel, die in deze toch uw baas is, zich in Afrika bevond, zette hij alras zijn gevoel voor mensenrechten opzij en schudde de hand van de heer Yerodia. Deze man werd hier inmiddels aangeklaagd omwille van een nogal ernstige schending van de mensenrechten en zat in België met een internationaal aanhoudingsmandaat geplaagd. Die beelden kwamen hier op televisie en daar gingen onze pogingen om zoete broodjes te bakken met de heer Kabila.

Dat was dus niet echt een geslaagde zet. Omdat men echter in voornoemde kringen stevig vasthoudt aan de wens terug voet aan wal te zetten in Afrika, heeft men gezocht naar een Chinese vrijwilliger, als ik mij zo mag uitdrukken. De heer Chevalier kwam uiteraard niet meer in aanmerking, aangezien hij de functie van staatssecretaris niet meer bekleedde.

Het was Annemie Neyts, zijn kersverse opvolgster, die de op voorhand getorpedeerde zending uitvoerde. Immers, minister Michel was in Kinshasa op het ogenblik dat in de media melding werd gemaakt van het feit dat zijn homoloog van Buitenlandse Zaken hier werd vervolgd voor schending van de mensenrechten. De minister bezocht Kinshasa op een ogenblik dat de Congolese ambassade werd bezet, wat volgens mij zeker niet de beste waarborg bood voor het welslagen van een opdracht waarbij de goodwill van de andere partij was vereist.

Bovendien deed u niet alleen Kinshasa aan, maar u heeft ook - en ik feliciteer de heer Pinxten voor de volgende uitdrukking - een herculesopdracht moeten uitvoeren, in die zin dat u zeven hoofdsteden aandeed in zeven dagen. Zeer efficiënt kon dat volgens mij ook niet zijn.

Mevrouw de staatssecretaris, geloofde u zelf in deze zending, of vertrok u eerder met het idee dat iemand een en ander moest gaan opruimen en dat men wel zou zien wat de resultaten daarvan zouden zijn, met andere woorden, baat het niet, dan schaadt het niet? Maar als die veronderstelling juist is, waarom was u dan ontgoocheld? Ik maak u geen enkel verwijt, maar gezien de omstandigheden waarin u moest optreden, had niemand het beter kunnen doen. Nogmaals, waarom kon u dan ontgoocheld zijn? Daarbij, naast de verschillende titels die de heer Pinxten aanhaalde is er ook nog de bunkermentaliteit die aldaar heerst.

Geloof u trouwens dat wij nog iets kunnen ondernemen van die aard, tenzij het bieden van noodhulp en proberen een handje toe te steken waar nodig?

Ware het niet aangewezen, als wij dan toch geloven in de mogelijkheden van een of andere Belgische diplomatieke actie in Zuid-Afrika, gezien het complexe en vooral ernstige karakter van deze zaak, op te treden in samenspraak met verschillende andere Europese landen? Misschien zou zulks de indruk geven dat wij wat sterker zijn en wat meer te vertellen hebben.

Hoe dan ook, u weet wellicht dat ik zeer sceptisch sta met betrekking tot de mogelijkheden aldaar; ik pleit trouwens al lang voor een out of Africa-politiek.

01.03 Staatssecretaris **Annemie Neyts**: Mijnheer de voorzitter, collega's, ten eerste zou ik de interpellanten willen danken omdat zij mij de gelegenheid geven het Parlement via deze

commissie uitvoeriger in te lichten over de precieze draagwijdte van de zending die ik in Centraal-Afrika zopas heb volbracht.

De heer Pinxten heeft er zich over verbaasd dat ik deze zending als gezant van de regering heb volbracht. Deze term werd gebruikt in de State of Union, de uiteenzetting die eerste minister Verhofstadt op 17 oktober 2000 in de Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft gehouden. Hij heeft toen duidelijk verklaard dat de regering haar meer actieve politiek ten aanzien van Afrika wilt voortzetten en dat in dit verband een gezant van de regering, in casu een regeringslid, naar de diverse hoofdsteden in Centraal-Afrika zal worden gezonden.

U noemt dat een Hercules- of titanenopdracht. Zo erg was het nu ook weer niet, maar wij hebben inderdaad op zes dagen tijd zeven verschillende hoofdsteden bezocht: Kampala in Uganda, Kigali in Rwanda, Bujumbura in Burundi, Harare in Zimbabwe, Luanda in Angola en Kinshasa in de Democratische Republiek Congo. Libreville, de hoofdstad van Gabon, hebben we op de terugweg naar België aangedaan.

Wat was de bedoeling van deze zending? Voordat ik daarop inga, wil ik u even in herinnering brengen dat niet alleen mijn kabinetschef, mijn woordvoerder en de directeur-generaal van de politieke multilaterale betrekkingen van het ministerie van Buitenlandse Zaken aan de zending deelnamen, maar ook de diplomatiek raadgever van de eerste minister, een adviseur van de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking en een adviseur voor Afrika van de minister van Buitenlandse Zaken. Hieruit blijkt duidelijk dat dit meer dan een tocht van een eenzaam regeringslid, annex gevolg was. Alle rechtstreeks bevoegde en betrokken leden van de regering - van de eerste minister, de minister van Buitenlandse Zaken tot de staatssecretaris van Ontwikkelingssamenwerking heen - hebben zeer actief deelgenomen aan deze missie, niet als observatoren die toekeken hoe alles verliep, maar wel als mensen die hebben bijgedragen tot de voorbereiding en de verwerking van al de gesprekken die ik heb gevoerd. Voor de volledigheid wil ik ook vermelden dat we voor het vertrek op het kabinet van Defensie een zeer lange werkvergadering hebben gehad met kabinetsleden en verantwoordelijken van Defensie zelf om een zo volledig mogelijk beeld van de situatie in Afrika te krijgen.

Ik heb u verteld welke hoofdsteden ik heb bezocht. Ik zal u de lijst besparen van de mensen

die ik heb ontmoet, maar ik zal deze overhandigen zodat ze bij het verslag kan worden gevoegd. Dat zijn staatshoofden, ministers van buitenlandse zaken en in een aantal landen ook ministers van Defensie, vermits de militaire situatie aldaar nu eenmaal is wat ze is. Ik heb ook met rebellenleiders gesproken. In Kampala heb ik de leider van het MLC, Jean-Pierre Bemba ontmoet en in Kigali heb ik een gesprek gehad met de heer Onosumba van de Rassemblement Congolais Democratique (RCD), die in deze beweging net de leiding heeft genomen.

In Zimbabwe heb ik de parlementaire oppositieleider ontmoet.

Wat was het doel van de ontmoetingen? Onze regering wou met de hoofdbetrokkenen concreet nagaan hoe de uitvoering van de akkoorden van Lusaka zich verhoudt tot een aantal recentere initiatieven zoals de eerste bijeenkomst in Maputo, de top van Kinshasa, een vergadering van een aantal staatshoofden stafchefs en ministers van 4 francofone landen uit Centraal-Afrika, de bijeenkomst in Tripoli op uitnodiging van Khadafi. We wilden eveneens weten welk standpunt de verschillende actoren terzake innemen. Bovendien was het de bedoeling te onderzoeken op welke manier we constructief kunnen inspelen op de vredesprocessen. De zending is een aanvulling van het gesprek tussen de eerste minister en Kofi Annan. De voorbereiding van mijn zending is in nauw overleg gebeurd met onze permanente vertegenwoordiger bij de Verenigde Naties in New York en met het secretariaat-generaal. Daags voor ik vertrokken ben heeft de bijzondere EU-gezant die net terug was uit Burundi mij uitvoerig ingelicht over zijn impressies. Sinds mijn terugkeer heb ik hem reeds opnieuw ontmoet om mijn bevindingen voor te leggen en te bespreken. Bovendien worden onze bevindingen via de COREU aan de andere lidstaten van de Europese Unie meegedeeld.

Wat zijn de resultaten van mijn bezoek? Op de persontmoetingen voor, tijdens en na de zending heb ik er angstvallig over gewaakt niet de indruk te wekken dat ik met een toverstokje in Centraal-Afrika vrede kan stichten. Als dat mogelijk was, zou ik uiteraard geen ogenblik aarzelen. De situatie is dermate complex dat een toverstokje niet werkt. Bovendien wijzigt de toestand voortdurend. Dat is de reden waarom men regelmatig met de hoofdbetrokkenen in contact moet komen om zich van de stand van zaken te kunnen vergewissen. Het is geenszins mijn bedoeling de inspanningen van de diplomaten en ambassades ter plekke niet naar waarde te

schatten. Zij leveren uitstekend werk. Een ontmoeting met heel wat protagonisten geeft het grote voordeel meer zicht te krijgen op de verschillende invalshoeken en standpunten die zij op een bepaald ogenblik ten opzichte van een bepaalde gebeurtenis innemen.

Dat kan men niet wanneer men vandaag staatshoofd X over gebeurtenis Y hoort en twee maanden later staatshoofd Z over dezelfde gebeurtenis, want ondertussen is een en ander alweer veranderd. We hebben dus een aantal visies ontdekt die nog niet helemaal tot ons waren doorgedrongen voor ik mijn reis had aangevat. Een beter inzicht in wat er aan de gang is en dus ook in wat de kansen en risico's zijn hier en nu, hebben we alvast verworven. Wat we ook verworven hebben, is bij ongeveer alle protagonisten waardering voor de inspanningen die België doet en dat gaat veel verder dan courtesy calls. U moet begrijpen dat de Belgische regering zowat de enige ter wereld is die zich op deze manier interesseert voor de situatie in Centraal-Afrika en tot een vreedzame oplossing wil bijdragen. Dat is natuurlijk onze bedoeling.

Overigens, ik wacht er mij altijd voor de term Afrika-politiek te gebruiken. Ik doe dat ook bewust. Liever omschrijf ik het met de volgende woorden: een politiek ten opzichte van de Afrikaanse landen. Het gaat er inderdaad niet om een Afrika-politiek te voeren waarbij wij op eigen houtje bepalen wat er allemaal moet gebeuren. Zelfs mochten we eenzijdig zo'n politiek willen uittekenen - laat het duidelijk zijn: dat willen we niet -, dan zouden we dat niet kunnen.

Ik herhaal het: ook van landen waarmee België geen zogeheten historische banden heeft, heb ik blijken van grote waardering voor onze inspanningen ontvangen, samen met de vraag om ze voort te zetten.

Tot zover mijn algemene schets van het kader waarbinnen de missie werd opgezet. Ze is zeker nuttig geweest voor een betere kennis van de situatie. Bovendien heeft ze ons geholpen de kampen en de mogelijkheden om onze politiek ten opzichte van Afrika voort te zetten, af te lijnen. Zo heb ik deze missie ervaren.

Ik voeg er nog aan toe - dat had u allang vermoed - dat, wanneer men één tot anderhalf uur durend gesprek voert met een buitenlandse collega of een staatshoofd, het niet enkel gaat om een courtesy call, want daar is men op een kwartier al vanaf. Dan kan men vragen stellen en peilen naar de intenties van de ene en de andere

en kan men vooral vragen naar de visie van de gesprekspartner. Die vragen bevallen niet iedereen, maar dat is dan voor de rekening van de gesprekspartner.

Ik kom nu tot mijn antwoorden op de respectieve vragen om nadien te besluiten. De heer Pinxten vreest dat we misschien al te hoge verwachtingen hebben gewekt. Ik kan daar alleen maar op antwoorden dat ik mijn uiterste best heb gedaan om dat niet te doen, zeker niet ten aanzien van de Centraal-Afrikaanse bevolkingen, waarover het eigenlijk gaat en waar het ons om te doen is. Men kan echter niet vermijden dat het bezoek van een Belgisch regeringslid daar enige aandacht krijgt. Mijn missie was tenslotte niet geheim. Het ging niet om geheime diplomatie die het daglicht niet kon verdragen of waarvoor we ons moesten schamen. Integendeel. U moet begrijpen dat ons initiatief enige weerklank heeft gekregen.

Ik heb er ook zorg voor gedragen om aan iedereen hetzelfde te zeggen, niet in emotionele, maar nuchtere bewoordingen.

Het centrale sluitstuk van het Afrikabeleid van de regering is dat wij willen dat de territoriale integriteit wordt gerespecteerd, met inbegrip van de territoriale integriteit van Congo. Dat is een boodschap die in Oeganda en Rwanda natuurlijk anders wordt onthaald dan in Congo. U kunt zich dat wel voorstellen.

Ik heb vragen gekregen over mijn ontmoeting met de voormalige minister van Buitenlandse Betrekkingen van de Congolese Republiek. Al mijn gesprekspartners zijn mensen die oorlog hebben gevoerd, nog steeds oorlog voeren of gewapende groeperingen rechtstreeks of onrechtstreeks steunen en leiden. In het algemeen voeren zij een beleid dat niet strookt met wat wij daarvan verwachten. Wij wensen dat er vrede komt, dat er een staakt-het-vuren komt en dat de gewapende groepen liefst geweldloos worden ontwapend. Hoe we dat laatste punt ooit moeten bereiken weet ik niet. Wij wensen dat echter wel. Wij wensen ook dat de democratie vooruitgaat in alle betrokken landen en dat politiek pluralisme mogelijk wordt. Het lijstje met onze wensen is lang en wordt in geen enkel van de betrokken landen ten volle vervuld.

Wij zouden kunnen zeggen dat, zolang onze wensen of eisen op al deze vlakken niet vervuld zijn, wij geen contact wensen te hebben met de verantwoordelijken. In concreto betekent dit dat men Centraal-Afrika aan zijn lot overlaat. Ik wil niet zeggen dat het allemaal één pot nat is, want

dat is niet het geval. Voor een goed begrip van de situatie is het zelfs zeer belangrijk dat men het onderscheid maakt tussen, bijvoorbeeld, legers die agressoren zijn omdat ze het grondgebied binnengevallen zijn zonder daartoe uitgenodigd te zijn en troepen die aanwezig zijn omdat ze gevraagd waren. Men spreekt echter steeds met mensen die rechtstreeks aan de basis liggen van wat vanuit alle oogpunten een ontoelaatbare situatie is. Dit is ontoelaatbaar op militair vlak en op het niveau van de ontwikkeling. Men heeft in dat geval twee mogelijkheden. Men kan, ofwel zeggen dat men hier niets mee te maken wil hebben. "Out of Africa!" Dan laat men Afrika aan zijn lot over met alle gevolgen van dien. Dat is niet het beleid van de huidige regering. Ik kan mij heel goed voorstellen dat de leden van de oppositie het daar niet mee eens zijn. Dat is duidelijk niet ons beleid. Ofwel kan men besluiten dat wij vanuit onze betrokkenheid, die groter is dan die van de meeste andere landen, toch onze inspanningen verder willen zetten. Dat gebeurt dan niet alleen voor een beter begrip van de situatie omdat dit een oefening is die alleen intellectueel genoegdoening verschaft. Verder gaat dit niet. We willen ook zeer concreet weten wat we kunnen doen. In dat verband vind ik het geen probleem dat ik de toenmalige minister van Buitenlandse Zaken heb ontmoet. Het is in Congo nu eenmaal zo dat als men het staatshoofd wil spreken, men vooraf een onderhoud moet hebben met de minister van Buitenlandse Zaken. Dat heeft dan ook plaatsgegrepen.

Mijnheer de voorzitter, ik kom tot mijn besluit. Welke te volgen pistes zijn op het eerste zicht duidelijk?

Onze eerste duidelijke aanbeveling aan alle betrokkenen inzake de beslissing van de Veiligheidsraad om het mandaat van de MONUC verder te zetten, is in elk geval de verlenging van het mandaat. Het niet verlengen van het mandaat na 15 december 2000 zou het absoluut verkeerde signaal zijn voor alle protagonisten. Het zou immers betekenen dat de internationale gemeenschap, de VN op kop, zich afkeert van de situatie in Centraal-Afrika en de situatie op zijn beloop laat.

Onze tweede aanbeveling betreft onze bekommernis inzake het gevaar van een loskoppeling van de twee luiken van Lusaka, met name enerzijds, het militaire luik en anderzijds, de interne Congolese dialoog. Zolang in Congo geen proces van dialoogvoering inzake politieke vernieuwing op gang komt, blijft men in het centraal gelegen gebied met een haard van

onstabiliteit met alle bijhorende risico's geconfronteerd. Men mag deze twee luiken dus niet van elkaar loskoppelen. Waarom is het risico zo groot? Omdat het duidelijk is dat alle landen rondom Afrika de situatie eigenlijk willen wijzigen en terzake gesprekken met elkaar voeren. Het is dus mogelijk dat zowel Oeganda, Rwanda, Zimbabwe en Angola onder mekaar een akkoord sluiten waardoor de troepen op termijn worden teruggeroepen zonder dat er in Congo veranderingen op het terrein plaatsgrijpen.

Een andere belangrijke aanbeveling is de ondersteuning van de uitvoering van de akkoorden van het Arusha-proces met betrekking tot Burundi. Ik wil daarbij zelfs persoonlijk mijn nek uitsteken. De staatsleider Buyoya wil echter, voor de tweede keer in zijn carrière én met een groot persoonlijk risico voor zichzelf, opnieuw een verzoeningsproces op gang brengen, zelfs zonder de inachtneming van een 100% staakt-het-vuren. Deze moed moet worden beloond, niet hijzelf maar het proces moet worden gesteund en mee op gang worden gebracht.

Dit zijn de concrete voorstellen die wij meebrachten. Er zijn nog voorstellen op langere termijn maar ik wil terzake wachten tot de minister van Buitenlandse Zaken terugkeert van Gaborone, waar een EU-top tussen de EU en de zuidelijke Afrikaanse landen plaatsvindt en waarbij hij in onmiddellijk gevolg van de huidige stand van zaken opnieuw gesprekken zal hebben om een aantal pistes verder te ontdekken.

Tot slot, na mijn onderhoud met Kabila was ik ontgoocheld omdat er geen enkele bereidheid bleek om tot een oplossing te komen. U zult vanmorgen hebben vernomen dat Kabila nu wel zou instemmen met Maputo 2, met name in gesprekken tussen alle oorlogsvoerende partijen om naar een oplossing te zoeken. Ik ben niet zo onbescheiden om te zeggen dat ik deze gedragswijziging aan mezelf wil toeschrijven maar u weet maar nooit. Ik ben zeker dat de gesprekken die wij, het meest actieve land in de internationale gemeenschap, in Congo, niet alleen met Kabila en Yerodia, maar ook met oppositieleiders en andere regeringsleden hebben gehad, een niet mis te verstane boodschap hebben gegeven, met name dat het vredesproces moet worden ondersteund. Dit is dus geen nutteloze oefening geweest en daarom heb ik ze met graagte gemaakt en antwoord ik ook graag op uw interpellatie.

01.04 Karel Pinxten (CVP): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de staatssecretaris, ik dank u

voor uw uitvoerig antwoord. Ik begrijp er ten eerste uit dat u op informatieronde bent geweest en dat u als staatssecretaris van oordeel bent dat dit een nuttig initiatief was. Ik stel echter vast dat er geen concrete resultaten kunnen worden verbonden aan uw zending of aan het Afrikabeleid dat deze regering al bijna anderhalf jaar voert. U bevestigt dit overigens zelf: op een bepaald ogenblik zei u dat u ontgoocheld was over uw contact met de heer Kabila.

Ten tweede weet u dat mijn fractie geen 'Out of Africa'-beleid bepleit. Wij pleiten wel voor een beleid dat de mensenrechten respecteert. Op dat vlak stelt uw antwoord mij helemaal niet tevreden. Ik weet dat de functie van staatssecretaris voor u een erfenis is. U bent nog niet zo lang geleden in de regering gekomen. De minister van Buitenlandse Betrekkingen was op zijn departement begonnen met een morele kruistocht. Hij is daar vrij vlug van moeten terugkomen. Ook de laatste dagen bleek dat op pijnlijke wijze. Ik lees in de pers vandaag bijvoorbeeld zeer positieve uitspraken van hem over zijn Oostenrijkse collega. Niet alleen over haar charmes, maar ook over haar competentie en haar aanpak. Dat is toch iets anders dan wat hij minder dan een jaar geleden over diezelfde persoon verklaarde.

Er blijft uiteraard een pijnpunt bestaan. Men kan niet de nadruk leggen op een buitenlands beleid dat gesteund wil zijn op sterke morele beginselen - om niet te zeggen dat het een moraliserend buitenlands beleid wil zijn - en tegelijkertijd probleemloos omgaan met mijnheer Yerodia, tegen wie een internationaal aanhoudingsbevel loopt vanwege de Belgische justitie. Hij is niet zomaar een politicus of zomaar een rebellenleider. Dat onderscheid, tussen mijnheer Yerodia en alle andere mensen die u ontmoet hebt, komt in uw antwoord niet aan bod. Dat onderscheid moet er zijn. Het aanhoudingsbevel loopt niet wegens een of ander akkefietje, maar wegens schendingen van de mensenrechten.

De minister van Buitenlandse Betrekkingen heeft van meet af aan, daarin gesteund door de hele regering, de nadruk gelegd op de ethische dimensie van zijn beleid. Ik vind het dus zeer moeilijk te begrijpen dat u probleemloos contacten onderhoudt met mensen als mijnheer Yerodia. Het ondermijnt de hele geloofwaardigheid van dit Afrikabeleid en van de ethische dimensie van het buitenlands beleid.

U hebt heel wat nuttige informatie gegeven. Ik dank u daarvoor. Toch blijf ik erbij dat u een beleid

voert dat volledig haaks staat op dit dat door de minister van Buitenlandse Betrekkingen een jaar geleden - gesteund door de regering en de eerste minister - aangekondigd was. De regering moet een standpunt innemen inzake het Afrikabeleid. De regering moet daarin een consequente houding aannemen. Ook in de toekomst wensen wij uw ethische benadering te steunen, indien u ze in uw concrete benaderingen benadrukt. Waar u niet handelt naar datgene wat uw regering verkondigt, zullen we er de nadruk op blijven leggen.

Voor het overige dank ik u voor het uitvoerige antwoord op mijn vraag.

01.05 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mevrouw de staatssecretaris, ik dank u op mijn beurt voor het uitgebreide antwoord.

Het eerste deel van uw antwoord heeft het meest mijn aandacht getrokken. U vertelde ons dat u het bezoek aan Centraal-Afrika samen met de andere departementen voorbereid. U hebt toen zelf de klemtoon gelegd op een lang gesprek met Landsverdediging. Het feit dat u dat vermeldt tussen andere gesprekken, spreekt voor mij boekdelen. Het toont aan dat er belang aan wordt gehecht. Ik moet u bekennen dat ik mijn hart vasthoud voor een nieuwe militaire aanwezigheid in Centraal-Afrika. Ik heb de indruk dat we daar steeds verder in gaan. Bijna elke maand krijgen we nieuwe elementen in dat verband te horen. Het gaat onder meer om deelname aan luchtvaartshows in Zuid-Afrika waarvoor nogal veel militaire vliegtuigen gebruikt worden. Nu hoor ik dat de staatssecretaris voor Buitenlandse Handel een vredesmissie naar Centraal-Afrika samen met Landsverdediging voorbereid. Dit verontrust mij.

De CVP heeft u verweten dat u de heer Yerodia de hand geschud hebt. Ik begrijp dat en kan dat beamen. Ik moet eerlijk bekennen dat ik uw antwoord ook gehoord had. Dat is het resultaat van de gemaakte keuze. Ofwel praten wij met dat regime, ofwel praten we er niet mee.

Het ergert me dat sinds deze nieuwe regering aan het bewind is gekomen, België op dat vlak vrij tegenstrijdige standpunten heeft ingenomen. Wij praten met mensen die we voor de rechtbank willen slepen en die tegelijkertijd tegen ons procederen in Den Haag. Wij hebben nochtans beelden gezien, waarin deze mensen oproepen tot de vernietiging van hun vijanden. Daarentegen praten we niet met mensen van wie we niet kunnen aantonen dat zij iets verkeerd gedaan

hebben. Dit gebrek aan consequentie ergert mij.

Tot slot, ik heb aandachtig geluisterd toen u ons hebt meegedeeld dat u niet alleen gesproken hebt met de regering maar ook met de rebellen en met de mensen uit de buurlanden. In het huidige politiek jargon staat dit voor "alle actoren op het terrein". Het staat buiten kijf dat dit van belang is om de zaak goed in te schatten en te begrijpen. Hoe meer tijd men aan deze zaak besteedt, hoe meer men immers te maken krijgt met andere situaties.

U legt er zelf de nadruk op hoe snel de zaken evolueren en uit uw antwoord blijkt jammer genoeg ook dat - hoe goed en grondig bedoeld ook - deze stand van zaken een momentopname is, die zeer snel, wekelijks zelfs, verandert. Dat is een van de redenen waarom ik van mening ben dat dit kleine landje aan de Noordzee zeer weinig kan betekenen in Centraal-Afrika, inzonderheid in dat vredesproces. Met de uitspraak Out of Africa bedoelen wij niet dat de Centraal-Afrikanen hun eigen weg maar moeten gaan. Het is alleen maar de vaststelling van het feit dat België het niet kan. Indien er iets moet gebeuren, zal dit in samenspraak met of door anderen moeten gebeuren. Het enige wat wij daar kunnen bereiken is het realiseren van de nostalgie van Franstalige hogere kringen naar een bepaald koloniaal verleden.

01.06 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Mijnheer de voorzitter, ik ben het met de staatssecretaris eens als zij zegt dat het van belang is dat zij nu haar nek uitsteekt.

Mevrouw de staatssecretaris, u heeft benadrukt dat er overleg werd gepleegd met de Europese Unie en de Verenigde Naties. Ik wil een aantal van uw aanbevelingen onder de aandacht brengen en ik zou u ook willen vragen deze niet uit het oog te verliezen.

Ik had het genoeg vorige week in New York te zijn in het kader van de algemene vergadering van de Verenigde Naties. Ik heb heel wat gesprekken gevoerd over MONUC. U heeft gezegd dat de verwachtingen te hoog gespannen zijn. Ik denk dat dit reeds in februari het geval was tijdens de toenmalige missie die kaderde in hoofdstuk 6. Het is echter gebleken dat er peace moet zijn vooraleer men aan peace-keeping kan gaan denken. Ik zou u willen vragen om tijdens uw gesprekken met leden van de Veiligheidsraad - en dan vooral de leden van de Europese Unie - niet alleen over de verlenging van het mandaat maar ook over het mandaat zelf te spreken.

Uw tweede aanbeveling had te maken met het tweede luik van Lusaka. Dit lijkt mij juist. Ik heb nochtans ook gehoord dat er tussen beiden een nieuw evenwicht moet worden gevonden. Het ene wordt nu altijd gebruikt als een excuus voor het andere en uiteindelijk gebeurt er dan niets. U heeft ook gezegd dat men de gewapende groepen wil ontwapenen. Als wij willen dat er van die wens iets komt, is er volgens mij nood aan concepten en programma's over de manier waarop die moet gebeuren.

Ik heb u niets horen zeggen over uw contacten met Masire. Ik neem aan dat u hem misschien heeft ontmoet maar ik heb dit nergens kunnen lezen. Ik zou u ook willen vragen de discussie over een Congofonds te willen starten. De humanitaire hulp lijkt mij meer als nodig. We vernemen dat de toestand daar heel snel achteruit gaat. Het lijkt mij ook belangrijk te blijven benadrukken dat niet alleen de mensenrechten maar ook het internationaal recht moeten worden gerespecteerd.

Los van het meer regionale conflict dat momenteel in Congo woedt, verwijst u ook naar het Arusha-proces. Ik had daar graag op een ander moment en misschien iets uitgebreider op teruggekomen. Ik verneem dat terzake heel wat zaken aan herziening toe zijn.

01.07 Erik Derycke (SP): Mijnheer de voorzitter, we zijn natuurlijk blij dat we de staatssecretaris over haar reis horen vertellen. Ik had daarover vorige week al een aantal vragen aan de minister gesteld. Die kon of wilde niet volledig antwoorden. Ik had de indruk dat hij zich nogal snel van de Congo-saga heeft afgemaakt door te zeggen dat de politiek van de regering daaromtrent is gekend. Steunend op mijn ervaring uit het verleden, wil ik u enige goede raad geven, mevrouw de staatssecretaris.

Ten eerste, is het goed veel met het Parlement te praten, vooral over Congo. Ik heb dat geleerd en ik denk dat het in deze tijden niet anders is, alhoewel de publieke opinie minder alert lijkt over het probleem dan grosso modo drie, vier jaren geleden. Dat heeft twee gevolgen. Enerzijds, is het voor de regering gemakkelijker om te handelen, maar anderzijds, moet men er ook voor opletten dat men de aandacht van de pers en de publieke opinie in de Congopolitiek niet verliest, omdat het ook een drijfkracht kan zijn.

Ik heb nu ook begrepen dat eerste minister Verhofstadt niet over een nieuw initiatief sprak. Uw reis maakte blijkbaar deel uit van een algemene

informatieronde. Of dat nu als gezant of in opdracht van de regering was, laat mij koud; dat heeft niet zoveel betekenis. Belangrijker vind ik het dat u de actoren hebt leren kennen. Dat is levensnoodzakelijk voor de Afrikaanse politiek, die men immers niet vanuit Brussel kan voeren, omdat de realiteit in Afrika zo verschrikkelijk vlug verandert.

Ten tweede, waarschuw ik u en de regering voor het volgende: als er twee mensen zich bezighouden met Afrika, zorg er dan voor dat er zeer duidelijke afspraken worden gemaakt. Uit mijn ervaring heb ik geleerd dat de Afrikanen kampioenen zijn in het exploiteren van licenties, ook de kleinsten binnen de regering. U zal dat snel opmerken. De regering moet dus voor zichzelf goed moet uitmaken wie zich zal bezighouden met het Afrikabeleid. Minister Michel zei immers vorige week dat hij niets had toe te voegen aan zijn Afrikapolitiek, maar ondertussen vernemen we wel dat hij in Gaborone zit. Ik veronderstel dat hij daar toch over de Afrikapolitiek spreekt.

Ten derde, heb ik ook nog een aantal opmerkingen uit naam van onze fractie. In deze processie van Echternach - jammer genoeg is deze vrome processie een zeer bloedige processie geworden in de Afrikaanse crisis - denk ik dat de regering een goede analyse maakt. Ik vermoed trouwens dat alle fracties dezelfde mening zijn toegedaan, ook de CVP en Agalev, die ik hier vandaag heb gehoord, en zelf gedeeltelijk het Vlaams Blok.

Het ontbreekt de regering echter aan nuttige hefbomen om daadwerkelijk iets te veranderen. De analyse omvat twee zaken. Wie niet ziet dat er twee dramatische lijnen door het Congo en Centraal-Afrikaprobleem lopen, is stekeblind. Er is in de eerste plaats een samenspel, vaak met wisselende coalities, van landen die om de een of andere reden een ander land bezetten, maar eigenlijk allemaal een soort van predatoire regimes zijn. Zichzelf bestendigen is hun enige bedoeling. De meeste hebben trouwens geen enkele democratische legitimiteit. Het laatste land waarvan ik mij herinner dat er verkiezingen waren, en dan nog op zijn Afrikaans, was Oeganda. Achter de verkiezingen in Zimbabwe kunnen we best een groot vraagteken zetten, als we het rapport van de Europese Unie lezen.

Er zijn echter verkiezingen geweest. Laat het ons zo zeggen. Dat is dus een eerste factor.

Een tweede factor - die er eigenlijk haaks op staat maar de ene lijn nog versterkt - is het

interregionaal conflict in Congo, dat bovendien semi-etnisch van aard is. Daarom blijft de intercongolese dialoog toch noodzakelijk. Ik ben blij dat u in die zin hebt gereageerd. Het volstaat dat Kabila een beetje goede wil aan de dag legt, wat hij natuurlijk niet doet, om die intercongolese dialoog op te tillen. Er zijn vier facties; het Kabila-regime, de opgesplitste RCD en Jean-Pierre Bemba. Die zijn allemaal regionaal en interetnisch getint. Men kan niet verdragen dat Kabila, een Balubakat, de zaken in Congo definitief wilt regelen.

De gekoppelde oplossing blijft nodig. Het zou zeer gevaarlijk zijn om daarvan afstand te doen. Men kan dat niet dissociëren. Men kan trachten invloed te hebben in Congo, maar als het intercongolees conflict geen begin van oplossing krijgt, ontstaan er voortdurend negatieve interacties die beide negatieve processen versterken.

We moeten uiteraard praten, maar als België een rol wilt blijven spelen, moeten we iets anders doen dan praten. Hiermee kom ik bij het hoofdstuk "nuttige allianties". België is objectief te klein. Men heeft waardering voor wat België doet. Ik denk dat het Parlement daar ook grosso modo waardering voor heeft, maar het inhaken van die Belgische goodwill in de internationale manoeuvres rond Congo ontbreekt. Bij de internationale actoren is geen enkele coherentie te bespeuren. Ik heb u eraan herinnerd dat Afrikanen graag dissenties exploiteren. Zij doen niets anders dan het gebrek aan internationale coherentie voortdurend dissociëren.

Een eerste grote uitdaging is 15 december. Als de internationale actoren geen vuist kunnen maken ten opzichte van de landen rondom Congo en Kabila, dat mag men het voorgoed vergeten. Ik geloof dat vijf dingen kunnen worden gedaan. In ieder van die zaken kan België een rol spelen, maar ik geloof niet dat er een internationale of Europese coherentie is. Wat op 2 november onder Franse invloed is gebeurd, bewijst dat de Fransen nog steeds hun eigen Afrikaanse politiek hebben. Masire vertrouwen zij niet. Zij willen iemand anders daarbij betrekken. Ik vind dat nogal cynisch gegeven de omstandigheden, maar het is een realiteit.

Vier of vijf dingen kunnen worden gedaan waarvoor België nuttige allianties, in eerste instantie met de Europese Unie, moet kunnen afsluiten. Ten eerste moet men kunnen bewerkstelligen dat de redenen waarom al die landen vechten en kunnen blijven vechten, wegvallen. Ik wil vooral de nadruk leggen op

kunnen blijven vechten. Daar kan de internationale gemeenschap veel aan doen, maar ze doet er niets aan. België zou kunnen pogen om iedereen in de Europese Unie openbaar met de rug tegen de muur te zetten en vragen of men bereid is iets aan de wapens te doen.

Bovendien moet zulks publiek aan de kaak worden gesteld; het is niet voldoende het als een zoet gebakken broodje te verkopen aan de Europese Raad, want dan komt het niet naar buiten en stoort het niemand.

Voorts moet veel verder worden gegaan inzake de diamantproblematiek. Uit de verschillende verklaringen terzake blijkt dat alle betrokken landen oorlog voeren, precies omwille van de diamant. Immers, diamanten financieren nog altijd oorlogen.

Vervolgens moet de Unie zich ernstig beraden omtrent de post-Lomé-akkoorden. Niet alleen Congo, maar alle omringende landen moeten onder druk worden gezet in verband met de zogenaamde regimebestendigende hulp aan Ruanda, Burundi en Oeganda. Men kan het vergelijken met een hefboom.

Ten slotte lijkt het mij aangewezen dat, wat de condities betreft, de Belgische overheid zou praten met de Zuid-Afrikaanse overheid omdat dit volgens mij het enige land is dat in dit geschil een en ander kan doen bewegen.

01.08 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Mijnheer de voorzitter, mevrouw de staatssecretaris, u had het over de veelvuldige en interessante contacten die u in Midden-Afrika hebt gehad en die tot nieuwe inzichten hebben geleid. Ik ben niet de Afrikaspecialist in deze commissie, maar ik heb een overzicht van de huidige militaire situatie op het terrein gemist. De diplomatieke standpunten van uw gesprekspartners worden immers door de militaire evolutie op het terrein beïnvloed. Daarom had ik graag een overzicht van de situatie op het terrein gekregen. Hoe sterk staan de partijen? Wie is de verliezende partij? Wie is de winnende partij? Dat zijn immers bepalende factoren voor de diplomatieke standpunten terzake.

Mijnheer de voorzitter, zou het mogelijk zijn dat er, misschien in overleg met de minister van Buitenlandse Zaken, over de concrete situatie in Centraal-Afrika een overzichtelijke nota wordt gemaakt?

De **voorzitter**: Mevrouw de staatssecretaris,

collega's, ik stel voor een vergadering met gesloten deuren te houden waarop specialisten van Landsverdediging en Buitenlandse Betrekkingen toelichting kunnen geven. Als we een openbare vergadering houden, vrees ik dat we slechts algemene informatie zullen krijgen die we evengoed in Time of Newsweek kunnen lezen. Als we dieper op de zaken willen ingaan - iets waar ik voorstander van ben omdat we op die manier meer inzicht kunnen krijgen op de moeilijkheden - moet dit, mijns inziens, in een vergadering met gesloten deuren gebeuren met een aantal specialisten.

Mevrouw de staatssecretaris, dat er bij de missie van minister Michel in Centraal-Afrika parlementairen aanwezig waren, is, mijns inziens, een goede zaak. Op die manier kunnen een aantal leden ter plekke contacten leggen met allerlei groepen en informatie vergaren. Dat een minister wordt vergezeld door een parlementaire delegatie is bovendien een bewijs dat het niet alleen een politiek van de regering is maar dat die politiek geschraagd wordt door het Parlement. Ondanks de kritische vragen ben ik ervan overtuigd dat omzeggens al de politieke fracties van het Parlement hopen dat er een einde komt aan de onlusten en gevechten zodat de toestand in Centraal-Afrika opnieuw stabiel wordt en men werk kan maken van de heropbouw. Die heropbouw komt de lokale bevolking ten goede die op dit ogenblik in schrijnende omstandigheden leeft.

01.09 Staatssecretaris Annemie Neyts: Mijnheer de voorzitter, ik zal zeer bondig antwoorden.

Wat de zorg voor de mensenrechten betreft, wens ik te herhalen dat een eerste voorwaarde is dat de oorlogssituatie en de vijandelijkheden zou worden beëindigd. Dat is de allereerste vereiste voor het eerbiedigen van de mensenrechten. Dat is de geest waarin heel deze zending is gebeurd. Nogmaals, alle protagonisten hebben in mindere of meerdere mate rechtstreeks te maken met het voortduren van de oorlogssituatie. Als men daar iets aan wil trachten te doen, dan moet men met die mensen praten. De heer Pinxten heeft de artikels van mevrouw Doornaert geciteerd, maar ten aanzien van Afrika moet men zijn emoties aan de kant kunnen zetten. We moeten ervan uitgaan te trachten op zo kort mogelijke termijn de situatie van de bevolking ter plaatse te verbeteren. Men moet juist aan het "och here" voorbijgaan.

(Onderbreking door de heer Pinxten)

Dat was een daad stellen die absoluut

noodzakelijk was om de voorwaarden voor het hervatten van een constructieve dialoog te helpen creëren. Dat was niet alleen maar show. Het is ook belangrijk dat men de leiders van Congo duidelijk maakt dat Rwanda en Oeganda agressoren zijn. Dat is zo. Zij zullen wel allerlei motieven hebben om zich te bevinden waar ze zijn maar dit blijft zo. Onze voornaamste inspiratie is dat België alleen te klein is om de situatie ten goede te veranderen. Dat is evident. Ik heb hier proberen duidelijk te maken dat wij bij de voorbereiding van de missie en ook daarna constant in contact stonden met het secretariaat-generaal van de UNO in New York. Ik zal overigens morgen de adjunct-secretaris-generaal ontvangen, dit steeds in hetzelfde verband. Hetzelfde geldt binnen de Europese Unie. Op 8 december is er in New York een ontmoeting van de speciale gezanten van de zogeheten contactgroep, zijnde België, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. De ambassadeur van België zal daaraan deelnemen. Wij doen alles wat wij kunnen om dit niet helemaal alleen te hoeven dragen. Wij zouden dat trouwens ook niet kunnen.

Mijnheer de voorzitter, voor het overige wil ik graag deelnemen aan een ruimer en langduriger debat over de situatie in Congo en Centraal-Afrika. Op militair vlak kan ik in twee zinnen een appreciatie geven. Ik heb het gevoel, dat overigens door de hele delegatie werd gedeeld, dat er op militair vlak een duidelijke wil bestaat van de diverse protagonisten om over te gaan tot containment. Er bestaat duidelijk een vaste wil bij de betrokkenen om te voorkomen dat ineens een militaire actie zou ontbranden die dan weer een domino-effect zou kunnen hebben. Hierdoor zou heel de regio militair weer in lichterlaaie kunnen staan. Die wil bestaat momenteel.

Zo hebben we bijvoorbeeld ontdekt - dat was vanop afstand niet zo duidelijk - dat er zich niet langer dan een drietal weken geleden rond Mbandaka op de weg naar Kinshasa een concentratie van troepen van Bemba bevond en dat alle protagonisten onmiddellijk degene die sommigen monsieur Jean-Pierre noemen, telefonisch hebben gewaarschuwd dat er geen sprake van kon zijn welke actie ook te ontketenen in Mbandaka, want dat dan de hel zou losbarsten. Momenteel staan ze dus constant met mekaar in contact, ook de stafchefs van de verschillende legers die schema's uitwisselen over een eventueel geordende terugtrekking van troepen. Er zijn dus een paar lichtpuntjes. De situatie kan echter omslaan en we hebben niet eeuwig de tijd.

Mijnheer de voorzitter, ik ben alvast bereid deel te nemen aan een algemeen debat, maar dat moet wel gebeuren samen met de minister van Buitenlandse Zaken. Het moeilijkste zal zijn een datum te zoeken waarop degenen die bevoegd zijn voor het beleid, in het land zijn. Er zal zeker voldoende tijd voor moeten worden uitgetrokken om het debat met de nodige zin voor nuances te voeren. Nogmaals, ik ga graag in op de uitnodiging.

De **voorzitter**: We zullen een datum zoeken, mevrouw de staatssecretaris.

Moties

Motions

Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.

En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Een eerste motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Francis Van den Eynde en Guido Tastenhoye en luidt als volgt:

"De Kamer,

gehoord de interpellaties van de heren Karel Pinxten en Francis Van den Eynde

en het antwoord van de staatssecretaris, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken

- stelt vast dat de politiek van de regering in Centraal-Afrika zonder resultaat blijft;

- verzoekt de regering dan ook uit deze vaststelling de nodige consequenties te trekken en bijgevolg zich niet langer in dat deel van de wereld te engageren."

Une première motion de recommandation a été déposée par MM. Francis Van den Eynde et Guido Tastenhoye et est libellée comme suit:

"La Chambre,

ayant entendu les interpellations de MM. Karel Pinxten et Francis Van den Eynde

et la réponse de la secrétaire d'Etat, adjointe au ministre des Affaires étrangères

- constate que la politique menée par le gouvernement en Afrique centrale demeure sans résultats

- demande au gouvernement de tirer de cette constatation les conséquences qui s'imposent et, dès lors, de ne plus engager notre pays dans cette partie du monde."

Een tweede motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Karel Pinxten en Herman Van Rompuy en luidt als volgt:

"De Kamer,

gehoord de interpellaties van de heren Karel Pinxten en Francis Van den Eynde en het antwoord van de staatssecretaris, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken

beveelt de regering aan:

- inzake het buitenlands beleid een consequente houding aan te nemen inzake de naleving van de mensenrechten en van de ethische basisbeginselen waarop het Belgisch buitenlands beleid zich beroept;
- een brede nationale consensus over het Afrika-beleid na te streven."

Une seconde motion de recommandation a été déposée par MM. Karel Pinxten et Herman Van Rompuy et est libellée comme suit:

"La Chambre, ayant entendu les interpellations de MM. Karel Pinxten et Francis Van den Eynde et la réponse de la secrétaire d'Etat, adjointe au ministre des Affaires étrangères recommande au gouvernement:

- en ce qui concerne sa politique extérieure, d'adopter une attitude cohérente du point de vue du respect des droits de l'homme et des principes éthiques de base qu'il invoque pour fonder cette politique;
- de rechercher, en ce qui concerne la politique africaine de notre pays, un large consensus."

Een eenvoudige motie werd ingediend door de dames Claudine Drion en Leen Laenens en de heren Patrick Moriau en Dirk Van der Maelen.

Une motion pure et simple a été déposée par Mmes Claudine Drion et Leen Laenens et MM. Patrick Moriau et Dirk Van der Maelen.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

De **voorzitter**: De samengevoegde interpellaties nrs. 549, 553 en 559 van de heer Marc Van Peel, Luc Willems en Francis Van den Eynde worden naar een latere datum verschoven.

De mondelinge vraag nr. 2732 van de heer Luc Willems wordt als ingetrokken beschouwd.

De mondelinge vraag nr. 2771 van mevrouw Claudine Drion wordt naar een latere datum verschoven.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 11.40 uur.

La réunion publique de commission est levée à 11.40 heures.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BEKNOPT VERSLAG

COMPTE RENDU ANALYTIQUE

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

dinsdag

28-11-2000

10:00 uur

mardi

28-11-2000

10:00 heures

INHOUD

Samengevoegde interpellaties van	1
- de heer Karel Pinxten tot de staatssecretaris, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, over "haar bezoek aan Centraal-Afrika" (nr. 567)	1
- de heer Francis Van den Eynde tot de staatssecretaris, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, over "de resultaten van haar bezoek aan Centraal-Afrika" (nr. 571)	1
<i>Sprekers: Karel Pinxten, Francis Van den Eynde, Annemie Neyts, staatssecretaris toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, Leen Laenens, Erik Derycke, Guido Tastenhoye</i>	

<i>Moties</i>	6
---------------	---

SOMMAIRE

Interpellations jointes de	1
- M. Karel Pinxten à la secrétaire d'Etat, adjointe au ministre des Affaires étrangères, sur "sa visite en Afrique centrale" (n° 567)	1
- M. Francis Van den Eynde à la secrétaire d'Etat, adjointe au ministre des Affaires étrangères, sur "les résultats de sa visite en Afrique centrale" (n° 571)	1
<i>Orateurs: Karel Pinxten, Francis Van den Eynde, Annemie Neyts, secrétaire d'Etat adjoint au ministre des Affaires étrangères, Leen Laenens, Erik Derycke, Guido Tastenhoye</i>	

<i>Motions</i>	6
----------------	---

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN

van

DINSDAG 28 NOVEMBER 2000

10:00 uur

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

du

MARDI 28 NOVEMBRE 2000

10:00 heures

De vergadering wordt geopend om 10.15 uur door de heer Geert Versnick, voorzitter.

01 Samengevoegde interpellaties van

- de heer Karel Pinxten tot de staatssecretaris, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, over "haar bezoek aan Centraal-Afrika" (nr. 567)
- de heer Francis Van den Eynde tot de staatssecretaris, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, over "de resultaten van haar bezoek aan Centraal-Afrika" (nr. 571)

01.01 **Karel Pinxten** (CVP): De staatssecretaris bracht onlangs namens de regering een bezoek aan Centraal-Afrika om na te gaan of België een rol kan spelen om de conflicten in dat gebied op te lossen. Door die reis werden hoge verwachtingen geschapen, maar de resultaten zijn erg mager. Dat is typerend voor het almaar sterker falend Afrika-beleid. De minister van Buitenlandse Zaken beweert wel steeds zich te laten leiden door de eerbied voor de mensenrechten. In feite beperkt zich dat tot vrome wensen. Intussen legt de staatssecretaris wel persoonlijke contacten met personen tegen wie een aanhoudingsbevel is uitgevaardigd.

Het Afrika-beleid van de regering vertoont een mediatieke profileringsdrang. Dat zou contraproductief kunnen zijn, omdat dit de internationale samenwerking schaadt. Impulsen moeten gaan via diplomatieke kanalen en internationale structuren.

Slaagt de regering erin een brede consensus te ontwikkelen over het Afrika-beleid? De schendingen van de mensenrechten en de situatie van de vluchtelingen moeten in het debat worden

La séance est ouverte à 10.15 heures par M. Geert Versnick, président.

01 Interpellations jointes de

- M. Karel Pinxten à la secrétaire d'Etat, adjointe au ministre des Affaires étrangères, sur "sa visite en Afrique centrale" (n° 567)
- M. Francis Van den Eynde à la secrétaire d'Etat, adjointe au ministre des Affaires étrangères, sur "les résultats de sa visite en Afrique centrale" (n° 571)

01.01 **Karel Pinxten** (CVP): La secrétaire d'Etat s'est rendue récemment en Afrique au nom du gouvernement pour se rendre compte dans quelle mesure la Belgique peut jouer un rôle dans la résolution des conflits qui sévissent dans cette région. Ce voyage, qui avait suscité de grands espoirs, n'a permis d'engranger que de maigres résultats. Il s'agit d'une situation caractéristique de la politique africaine dont l'échec est de plus en plus retentissant. Le ministre des Affaires étrangères affirme toujours vouloir agir dans le respect des droits de l'homme, mais ce ne sont que des vœux pieux. Entre-temps, notre secrétaire d'Etat noue des contacts personnels avec des individus qui sont sous le coup d'un mandat d'arrêt.

La politique africaine du gouvernement répond par trop à des impératifs médiatiques. Cette méthode de travail peut être contre-productive car elle nuit à la collaboration internationale. Il faut faire passer les impulsions par les canaux diplomatiques et les structures internationales.

Le gouvernement obtient-il un large consensus sur la politique africaine? Les violations des droits de l'homme ainsi que la situation des réfugiés doivent être abordées dans le cadre du débat.

opgenomen.

Wat zijn de concrete resultaten van de bezoeken van de staatssecretaris? In welke mate was de opdracht multilateraal voorbereid en ingeleid? Wat was het resultaat van de ontmoeting met de vorige minister van Buitenlandse Zaken? Had zij daar geen vragen bij? Wat werd er besproken? Was de missie meer dan een aaneenschakeling van beleefdheidsbezoeken?

Het resultaat van de missie lijkt vrij mager te zijn. Is dat zo?

01.02 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Het resultaat van het bezoek van staatssecretaris Neyts is vrij pover. Hoe kan het ook anders, als men het buitenlands beleid van deze regering kent? Paars-groen heeft zich razendsnel geprofileerd als een kampioen van de mensenrechten, maar dan wel hoofdzakelijk in Europa. Denk maar aan Oostenrijk. Als het gaat om Afrika, dan dromen bepaalde kringen – vooral in het zuiden van België – blijkbaar nog altijd van een belangrijke rol voor de Belgische diplomatie in Afrika en dan vooral in Centraal-Afrika. En dan zijn de mensenrechten ineens niet meer zo heilig.

Om die rol te kunnen spelen, is minister Michel niet te beschroomd om zoete broodjes te bakken met allerlei Afrikaanse dictators.

De zending van de staatssecretaris was eigenlijk al op voorhand getorpedeerd. Zij ging naar Kinshasa op een moment dat bij ons de Congolese ambassade werd aangeslagen.

Geloofde de staatssecretaris zelf in haar opdracht? Hoe kon ze in deze omstandigheden ontgoocheld zijn? Geloofde de staatssecretaris dat wij nog iets kunnen doen in Centraal-Afrika? Zou het niet beter zijn om samen te werken met andere Europese landen? Ik sta sceptisch tegenover onze mogelijkheden en pleit al langer voor een “out of Africa”-politiek.

01.03 Staatssecretaris Annemie Neyts : De heer Pinxten verbaasde zich erover dat ik mijn reis heb volbracht als gezant van de regering. Deze term staat wel degelijk in de regeringsverklaring.

De reis ging langs zeven Centraal-Afrikaanse landen. Ik werd onder meer vergezeld door vertegenwoordigers van de premier, van de minister

Quels ont été les résultats concrets des visites du secrétaire d'État? Dans quelle mesure la mission a-t-elle été préparée et initiée multilatéralement? Quel a été le résultat de la rencontre avec l'ancien ministre des Affaires étrangères? Ne se posait-elle pas d'autres questions? De quoi a-t-on discuté? La mission était-elle plus qu'une succession de visites de courtoisie?

Le résultat de la mission semble bien maigre. Est-ce exact?

01.02 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Les résultats de la visite effectuée en Afrique centrale par la secrétaire d'Etat, Mme Neyts, sont assez maigres. Comment pourrait-il en être autrement, si l'on considère la politique étrangère menée par ce gouvernement? Dès son arrivée au pouvoir, la coalition arc-en-ciel s'est profilée en championne des droits de l'homme, en concentrant son indignation sur le continent européen. A cet égard, je songe évidemment à l'Autriche. Quant à l'Afrique, et plus particulièrement à l'Afrique centrale, certains milieux – surtout dans le sud du pays – rêvent apparemment encore d'y jouer un rôle diplomatique en vue. Dans cette perspective, les droits de l'homme semblent avoir soudain perdu tout caractère sacré.

Pour pouvoir jouer ce rôle, le ministre Michel n'hésite pas à faire les yeux doux à des dictateurs africains de tout poil.

En réalité, la mission de la secrétaire d'Etat était vouée à l'échec. Elle s'est rendue à Kinshasa au moment où l'ambassade du Congo dans notre pays faisait l'objet d'une saisie.

La secrétaire d'Etat croyait-elle véritablement en sa mission? Dans ces conditions, comment a-t-elle pu être déçue? Pense-t-elle que nous puissions encore faire quelque chose en Afrique Centrale? Ne vaudrait-il pas mieux collaborer avec d'autres pays européens?

Je suis sceptique quant à l'efficacité de notre action; c'est pourquoi je plaide depuis longtemps pour une politique d'« out of Africa ».

01.03 Annemie Neyts ,secrétaire d'Etat : M. Pinxten s'est étonné que j'aie accompli ce voyage en tant que représentante du gouvernement. C'est en effet ce terme qui figure dans la déclaration de gouvernement.

Au cours de ce voyage, j'ai visité sept pays d'Afrique Centrale. Les représentants du premier ministre, du ministre des Affaires étrangères et du

van Buitenlandse Zaken en van de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking. Zij hebben actief meegewerkt aan de voorbereiding van de in Afrika gevoerde gesprekken. Het was dus meer dan de eenzame tocht van een staatssecretaris. (*Glimlachjes*).

Ik heb niet alleen contact gehad met officiële regeringsleden – en vertegenwoordigers, maar ook met opposanten en rebellenleiders.

Het was de bedoeling om, met de betrokkenen, na te gaan wat de verhouding is tussen het Lusaka-proces en een aantal meer recente initiatieven en de houding van de verschillende actoren te peilen. Ook wilden we onze actiemogelijkheden onderzoeken.

De zending werd voorbereid in overleg met de VN. Ik had ook gesproken met de EU-gezant Aiello. Na de zending had ik een nieuw gesprek met hem. De andere Europese landen werden op de hoogte gebracht.

De situatie in Centraal-Afrika is complex en evolueert voortdurend. Men moet zich van tijd tot tijd met de betrokkenen van de situatie vergewissen. Op korte tijd een groot aantal protagonisten ontmoeten maakt het mogelijk om een vrij nauwkeurig beeld te krijgen. We hebben zeker een beter inzicht verworven in wat er aan de gang is. We hebben ook een grote waardering vastgesteld voor wat België doet. Alleen ons land is intens bezig met de situatie in Centraal-Afrika met de bedoeling een bijdrage te leveren tot een vreedzame oplossing.

Onze politiek ten opzichte van Afrika mag er niet op neerkomen dat wij willen bepalen hoe de zaken ter plekke moeten worden georganiseerd. In het licht van deze visie is een verkennende reis, zoals ik heb ondernomen, bijzonder nuttig.

Ik heb mij ingespannen om geen te hoge verwachtingen te scheppen, noch in de bezochte landen, noch in België. Ik heb vooral benadrukt dat voor ons respect voor territoriale grenzen centraal staat en ik besef dat deze visie niet in alle bezochte landen wordt gedeeld.

Al mijn gesprekspartners hadden op een of andere manier oorlogservaring: hetzij als voormalige, hetzij als huidige rebellenleider, hetzij als lid van een regering in oorlog. Als men een strikte visie op het respect voor mensenrechten heeft, dan had ik met niemand kunnen spreken en dan is de enige overblijvende optie om Afrika volledig op te geven.

secrétaire d'Etat à la Coopération au développement qui m'accompagnaient ont participé activement à la préparation des entretiens que nous avons eus en Afrique. Il s'agissait donc bien plus que de l'expédition solitaire d'une secrétaire d'Etat. (*Sourires*)

Mes contacts ne se sont pas limités aux membres et aux représentants du gouvernement ; j'ai également rencontré des opposants et des chefs de la rébellion.

Nous voulions, avec les parties concernées, voir quel est le rapport entre le procès de Lusaka et plusieurs initiatives plus récentes. Nous voulions également sonder l'attitude des différents acteurs. De même, nous souhaitons avoir une idée de nos possibilités d'action.

Nous avons préparé la mission en concertation avec les Nations Unies. Je m'étais également entretenue avec M. Aiello. Après la mission, j'ai eu une nouvelle discussion avec lui. Les autres pays européens ont été informés.

La situation en Afrique centrale est complexe et évolue en permanence. Il faut de temps en temps s'informer de la situation auprès des parties concernées. Rencontrer en un court laps de temps un grand nombre de protagonistes permet de se faire une idée très précise de la situation. Il est un fait que nous comprenons désormais mieux ce qui est en train de se passer. Nous avons également constaté que ce que fait la Belgique est très apprécié. Seul notre pays s'implique sérieusement en Afrique centrale pour dégager une solution pacifique.

Notre politique vis-à-vis de l'Afrique ne peut conduire à ce que nous déterminions nous-mêmes la façon dont les choses doivent être organisées sur le terrain. Dans ce cadre, un voyage exploratoire, tel que je l'ai fait, est particulièrement utile.

Je me suis efforcée de ne pas créer de trop grandes attentes, ni dans les pays visités, ni en Belgique même. J'ai surtout insisté sur le respect des frontières territoriales, et je me rends bien compte du fait que cette vision des choses n'est pas accueillie de la même façon dans tous les pays visités.

Tous mes interlocuteurs avaient, d'une façon ou d'une autre, fait l'expérience de la guerre, soit comme chef ou ancien chef des rebelles, soit comme membre du gouvernement d'un pays en état de guerre. S'il fallait s'en tenir à une perception rigoureuse du respect des droits de l'homme, je n'aurais pu rencontrer personne, et la seule option

qui nous serait restée serait d'abandonner purement et simplement l'Afrique à son sort.

Alle mensen met wie ik heb gesproken zijn verwickeld in een ontoelaatbare situatie. Hun positie is natuurlijk niet dezelfde, maar als wij onze inspanningen willen verderzetten, moeten wij met iedereen spreken. Zonder een gesprek met de minister van Buitenlandse Zaken is er in Congo geen gesprek mogelijk met het staatshoofd.

Tous les gens avec qui j'ai parlé se débattent dans une situation intolérable. Bien entendu, les positions divergent, mais si nous voulons poursuivre nos efforts, nous devons discuter avec chacune des parties. En l'absence d'entretien avec le ministre des Affaires étrangères, il n'est pas possible de discuter avec le chef de l'Etat congolais.

Wij kunnen nu een aantal aanbevelingen doen. Het mandaat van de Veiligheidsraad moet zeker worden verlengd. De twee luiken van Lusaka, het militaire en de interne dialoog, dreigen ontkoppeld te worden en dat mag niet gebeuren, anders blijft de instabiliteit bestaan. Het Arusha-proces moet worden ondersteund. Iemand die de moed opbrengt om voor de tweede keer een vredesproces op gang te brengen, zoals Buyoya doet, moet men niet alleen krediet geven maar ook steun verlenen.

Nous pouvons à présent faire un certain nombre de recommandations. Le mandat du Conseil de sécurité doit absolument être prolongé. On menace de dissocier les deux volets de Lusaka, l'aspect militaire et le dialogue interne. Il ne peut en être question car l'instabilité risquerait de perdurer. Il nous faut appuyer le processus d'Arusha car une personnalité telle que Buyoya, qui a le courage d'enclencher, pour la seconde fois, un processus de paix, mérite non seulement notre crédit mais également notre soutien.

Tijdens het onderhoud met Kabila bleek geen enkele bereidheid om in welke richting ook te bewegen. Daarin zou nu verandering zijn gekomen. Ik hoop dat onze gesprekken daartoe een bijdrage hebben geleverd.

Au moment de mon entretien avec Kabila, rien ne semblait bouger, dans quelque direction que ce soit. Des changements seraient intervenus depuis. J'espère que nos entretiens y auront contribué.

01.04 Karel Pinxten (CVP): De staatssecretaris beschouwt haar reis als een nuttige informatieronde, die echter geen concrete resultaten heeft opgeleverd en die zelfs voor enkele ontgoochelingen heeft gezorgd, bijvoorbeeld inzake het contact met Kabila.

01.04 Karel Pinxten (CVP): La secrétaire d'Etat estime que si sa visite n'a pas abouti à des résultats concrets et a même donné lieu à quelques déceptions, notamment en ce qui concerne le contact avec M. Kabila, elle lui a toutefois permis de recueillir des informations utiles.

De CVP bepleit zeker geen "out of Africa"-beleid. Wij vinden dat ons land zich moet blijven engageren, in het belang van de veelgeplaagde Afrikanen.

Le CVP ne plaide certes pas pour une politique « out of Africa ». Nous estimons que la Belgique doit continuer à s'investir, dans l'intérêt des Africains, dont la situation est lamentable.

De inconsequentie in ons buitenlands beleid blijft bestaan: enerzijds principieel en zelfs moraliserend in Europa en anderzijds bijzonder pragmatisch in Afrika. De minister van Buitenlandse Zaken heeft zich op die manier "vastgereden", met als gevolg dat het Afrika-beleid niet geloofwaardig overkomt.

La politique étrangère belge reste incohérente : notre pays est attaché à des valeurs fondamentales, voire moraliste, quand il s'agit de l'Europe, et se montre particulièrement pragmatique lorsqu'il s'agit de l'Afrique. Le ministre des Affaires Etrangères s'est piégé lui-même: sa politique africaine n'est plus crédible.

De regering moet klaarheid brengen in het Afrikabeleid en consequent optreden. Een ethische dimensie willen wij steunen, maar wordt daarvan afgeweken, dan zullen wij daarop wijzen.

Le gouvernement doit rendre sa politique africaine plus transparente et faire preuve de cohérence à ce niveau. Nous sommes disposés à soutenir une politique éthique, mais nous dénoncerons tous les écarts par rapport à celle-ci.

01.05 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Het bezoek aan Centraal-Afrika werd onder meer voorbereid door een gesprek met

01.05 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): La visite en Afrique centrale a notamment été préparée par un entretien avec le département de la

Landsverdediging. Ik hou mijn hart vast voor een nieuwe militaire aanwezigheid in Centraal-Afrika.

De CVP verweet de staatssecretaris dat ze de hand heeft geschud van de heer Yerodia. Dat is natuurlijk de keuze die men maakt: men praat met dat regime of men praat er niet mee. Terzake zijn we weinig consequent.

De staatssecretaris heeft gesproken met “alle actoren op het terrein”. Dat dit verhelderend werkt, staat buiten kijf; Dat is echter maar een momentopname. Onder meer daarom denk ik dat wij weinig kunnen betekenen voor het vredesproces. Als ik zeg “out of Africa”, is dat omdat ik denk dat wij daar niets kunnen bijdragen.

01.06 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Ik steun de staatssecretaris wanneer zij zegt dat het op zich al belangrijk is dat zij – in samenspraak met de hele Belgische regering – door haar reis “haar nek heeft uitgestoken”.

Ik roep de staatssecretaris op om in haar komende gesprekken met de Verenigde Naties de problematiek van de *peace keeping force* centraal te plaatsen.

Het ontwapenen van de talrijke gewapende rebellenlegers moet doordacht gebeuren en met respect voor de evenwichten.

Het Arusha-proces mag niet uit het oog worden verloren. Ik hoop daar bij een andere gelegenheid te kunnen op ingaan.

01.07 Erik Derycke (SP): Vorige week antwoordde de minister bijzonder kort. Het is goed om met het Parlement veel over Congo te praten: het maakt het de regering gemakkelijker om iets te doen en het houdt de aandacht gaande.

Het is belangrijk om in Afrika de actoren te leren kennen. Als twee regeringsleden zich met Afrika bezig houden, moet men zeer goed afspreken.

De regering maakt een goede analyse, maar beschikt niet over voldoende hefboomen om iets te doen. In Centraal-Afrika zijn er wisselende coalities van landen waarvan de regimes vooral zichzelf willen bestendigen. In Congo is er een semi-etnisch interregionaal conflict. Dat maakt de intercongoliese dialoog zo nodig. Zonder een oplossing voor dit

Défense nationale. Je crains le pire dans l'hypothèse d'une nouvelle présence militaire en Afrique centrale.

Le CVP a reproché à la Secrétaire d'Etat d'avoir serré la main de M. Yerodia. C'est évidemment un choix que l'on opère: soit on entretient des contacts avec ce régime, soit on n'en entretient pas. Nous devrions faire preuve de plus de cohérence en la matière.

La Secrétaire d'Etat a parlé avec « tous les acteurs sur le terrain ». Il est évident que cette démarche permet de clarifier la situation. Mais il ne s'agit que d'un instantané. C'est pour cette raison, notamment, que j'estime que nous n'avons pas grand-chose à apporter au processus de paix. Si je plaide en faveur d'une politique « out of Africa », c'est parce qu'à mes yeux, notre présence n'y est guère utile.

01.06 Leen Laenens (AGALEV-ECOLO): Je pense, comme la secrétaire d'Etat, qu'elle a pris des risques rien qu'en faisant ce voyage, de concert certes avec le gouvernement belge tout entier.

J'invite la secrétaire d'Etat à mettre l'accent sur la problématique de la force de maintien de la paix lors de ses discussions prochaines avec les Nations Unies.

Le désarmement des nombreuses armées de rebelles doit se faire de façon réfléchie, dans le respect des équilibres.

Le processus d'Arusha ne doit pas être perdu de vue. J'espère pouvoir y revenir plus amplement à une autre occasion.

01.07 Erik Derycke (SP): La semaine dernière, le ministre a fourni une réponse particulièrement brève. Il est bon de discuter souvent du Congo avec le Parlement: le gouvernement peut ainsi agir plus facilement et cela maintient l'attention.

Il importe de mieux connaître les acteurs africains. Si deux membres du gouvernement s'occupent des questions africaines, il faut répartir les tâches minutieusement.

Le gouvernement fait une bonne analyse mais il n'a pas suffisamment de leviers à sa disposition pour agir. En Afrique centrale, on rencontre des coalitions de pays qui changent et servent avant tout à maintenir les régimes en place. Le Congo est confronté à un conflit interrégional semi-ethnique, ce qui rend le dialogue inter-congolais

conflict zullen er altijd negatieve interacties zijn tussen beide Centraal-Afrikaanse problemen.

Indien België een rol wil spelen, moet men meer doen dan alleen maar praten. Er moet gestreefd worden naar allianties en naar de medewerking van andere landen, vooral binnen de EU. Vooreerst moet de reden van het conflict worden weggenomen en moet de wapenhandel aan banden worden gelegd. Daarbij moet de diamanthandel worden gecontroleerd. De akkoorden van Lomé moeten worden nageleefd en de rol van Zuid-Afrika moet worden versterkt.

01.08 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): In dit debat mis ik een concreet overzicht van de evolutie van de krijgsvieringen in Centraal-Afrika. Dit heeft immers een rechtstreekse impact op de diplomatieke initiatieven.

Misschien kan Buitenlandse Zaken een nota opstellen voor deze commissie met een overzicht van de militair-strategische situatie in Centraal-Afrika.

De **voorzitter:** Ik ben voorstander van een besloten vergadering, waarin technici en experts ons een overzicht geven van de situatie in Centraal-Afrika.

De aanwezigheid van parlementsleden bij een buitenlandse missie is nuttig. Parlementsleden kunnen zich dan informeren en het maakt duidelijk dat het regeringsoptreden geschaagd wordt door het Parlement.

01.09 Staatssecretaris Annemie Neyts : De vijandelijkheden stoppen is een eerste voorwaarde voor het naleven van de mensenrechten. Alle protagonisten hebben in meerdere of mindere mate te maken met het voortduren van de oorlogssituatie. Daarom moet men zijn emoties opzij zetten en alle actoren ontmoeten. Wij alleen kunnen de situatie niet ten goede keren, maar wij staan voortdurend in contact met VN en EU.

Ik wil graag deelnemen aan een ruim debat over Centraal-Afrika.

Bij de betrokkenen bij het militair conflict bestaat de wil tot 'containment'. Iedereen houdt contact met iedereen. Er zijn een paar lichtpuntjes, maar zoiets kan omslaan.

Moties

De **voorzitter:** Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.

indispensable. Sans solution à ce conflit, il y aura toujours des interactions négatives entre les deux problèmes centrafricains.

Si la Belgique veut jouer un rôle dans ce domaine, parler ne suffit pas. Il faut chercher à conclure des alliances et à obtenir la coopération d'autres pays, notamment d'autres Etats membres de l'UE. Il s'agit prioritairement de désamorcer le conflit et de réprimer le trafic d'armes. Dans ce contexte, il faudra aussi contrôler le commerce de diamants. Les accords de Lomé doivent être respectés et le rôle de l'Afrique du Sud renforcé.

01.08 Guido Tastenhoye (VLAAMS BLOK): Dans ce débat, je ne dispose pas d'un aperçu concret de l'évolution des opérations militaires en Afrique centrale. Cette évolution influence directement les initiatives diplomatiques.

Le ministère des Affaires étrangères pourrait peut-être rédiger à l'attention de cette Commission une note qui décrirait la situation militaire et stratégique dans laquelle se trouve l'Afrique centrale.

Le **président:** Je préconise une réunion à huis clos au cours de laquelle techniciens et experts pourront vous donner un aperçu de la situation en Afrique centrale.

Il est utile que des parlementaires accompagnent les missions à l'étranger pour y recueillir certaines informations. Cela démontre que le Parlement soutient l'action du gouvernement.

01.09 Annemie Neyts , secrétaire d'Etat: L'arrêt des hostilités est une première condition du respect des droits de l'homme. Tous les protagonistes ont une part de responsabilité dans le maintien d'une situation de guerre. C'est pourquoi nous devons faire abstraction de nos émotions et rencontrer tous les acteurs. A nous seuls, nous ne pouvons inverser favorablement la tendance, mais nous sommes en contact permanent avec les NU et l'UE.

J'aimerais participer à un large débat sur l'Afrique Centrale.

Les parties impliquées dans le conflit militaire souhaitent un « containment ». Tout le monde a des contacts avec tout le monde. Il y a quelques lueurs d'espoir mais le vent peut tourner.

Motions

Le **président :** En conclusion de cette discussion les motions suivantes ont été déposées.

Een eerste motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Francis Van den Eynde en Guido Tastenhoye en luidt als volgt:

“De Kamer,
gehoord de interpellaties van de heren Karel Pinxten en Francis Van den Eynde
en het antwoord van de staatssecretaris, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken,

stelt vast dat de politiek van de regering in Centraal-Afrika zonder resultaat blijft en verzoekt de regering dan ook uit deze vaststelling de nodige consequenties te trekken en bijgevolg zich niet langer in dat deel van de wereld te engageren.”

Een tweede motie van aanbeveling werd ingediend door de heren Karel Pinxten en Herman Van Rompuy en luidt als volgt:

” De Kamer,
gehoord de interpellaties van de heren Karel Pinxten en Francis Van den Eynde
en het antwoord van de staatssecretaris, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken,

beveelt de regering aan:
inzake het buitenlands beleid een consequente houding aan te nemen inzake de naleving van de mensenrechten en van de ethische basisbeginselen waarop het Belgisch buitenlands beleid zich beroept; een brede nationale consensus over het Afrika-beleid na te streven.”

Een eenvoudige motie werd ingediend door de dames Claudine Drion en Leen Laenens en de heren Patrick Moriau en Dirk Van der Maelen.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 11.40 uur.

Une première motion de recommandation a été déposée par MM. Francis Van den Eynde et Guido Tastenhoye et est libellée comme suit:

« La Chambre,
ayant entendu les interpellations de MM. Pinxten et Van den Eynde
et la réponse de la secrétaire d'Etat, adjointe au ministre des Relations Extérieures,

constate que la politique menée par le gouvernement en Afrique centrale demeure sans résultat ;
demande au gouvernement de tirer de cette constatation les conséquences qui s'imposent et, dès lors, de ne plus engager notre pays dans cette partie du monde. »

Une seconde motion de recommandation a été déposée par MM. Karel Pinxten et Herman Van Rompuy et est libellée comme suit :

« La Chambre,
ayant entendu les interpellations de MM. Karel Pinxten et Francis Van den Eynde
et la réponse de la secrétaire d'Etat, adjointe au ministre des Relations Extérieures,

recommande au gouvernement :
en ce qui concerne sa politique extérieure, d'adopter une attitude cohérente du point de vue du respect des droits de l'homme et des principes éthiques de base qu'il invoque pour fonder cette politique ;
de rechercher, en ce qui concerne la politique africaine de notre pays, un large consensus. »

Une motion pure et simple a été déposée par Mmes Claudine Drion et Leen Laenens et MM. Patrick Moriau et Dirk Van der Maelen.

Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

La réunion publique de commission est levée à 11.40 heures.